

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.411.001.03.2019

Pan
Robert Zasina
Prezes Zarządu
Tauron Dystrybucja S.A.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*Kontrola nr R/19/001 Optymalizacja kosztów energii elektrycznej
w jednostkach sektora finansów publicznych*

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie
ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin
T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11
llu@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	TAURON Dystrybucja S.A. (dalej: TAURON lub Spółka) 31-035 Kraków, ul. Podgórska 25A
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Zasina, Prezes Zarządu, od 27 stycznia 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja usług dystrybucji energii elektrycznej. 2. Obsługa odbiorcy energii elektrycznej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do 18 października), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontrolerzy	1. Małgorzata Dobrowolska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/139/2019 z 5 września 2019 r. 2. Edyta Kolano, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/140/2019 z 5 września 2019 r.

(akta kontroli tom I str. 1-2, 5)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w zakresie realizacji usług świadczonych dla jednostek sektora finansów publicznych.
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>Spółka naliczała odbiorcom opłaty za usługi dystrybucji zgodnie z obowiązującymi taryfami. Umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej zawierały wymagane zapisy.</p> <p>Wprowadzono procedury w zakresie obsługi umożliwiające traktowanie wszystkich użytkowników systemu na równych zasadach. Jednostki sektora finansów publicznych nie zgłaszały problemów w zakresie rozliczeń opłat za dystrybucję energii elektrycznej, w tym dotyczących wysokości opłat ponoszonych na energię bierną.</p> <p>Spółka prowadziła działania informacyjne skierowane do odbiorców. Na stronie internetowej zamieszczono wzory umów, informacje o sprzedawcy z urzędu energii elektrycznej, stosowanych procedurach reklamacyjnych, stawkach opłat dystrybucyjnych. Umożliwiono także odbiorcom nieodpłatne korzystanie z aplikacji pozwalającej na analizę wykorzystania mocy czynnej oraz zużycia energii czynnej i biernej.</p> <p>Spółka zapewniała odbiorcom możliwość dokonania zmiany grupy taryfowej oraz wielkości zamówionej mocy, a także jej dostosowania do faktycznych potrzeb z uwzględnieniem miesięcznych okresów rozliczeniowych.</p>

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Realizacja usług dystrybucji energii elektrycznej

1.1. Badaniem objęto 10 umów o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej dla jednostek sektora finansów publicznych. Umowy dotyczyły odbiorców III i IV grupy przyłączeniowej w grupach taryfowych B21, B23 i C21. Umowy zawierały obligatoryjne elementy określone w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne⁴.

(akta kontroli tom I str. 146-158, 194-204, 220-237, 310-318, 360-374, 399-409, tom II str. 1-8, 81-91, 118-127, 170, 248-250)

1.2. Szczegółową analizą rozliczeń opłat z tytułu realizacji świadczeń dystrybucyjnych objęto 11 punktów poboru energii (dalej: PPE) w dziesięciu jednostkach sektora finansów publicznych.

W ww. PPE moc umowna wyniosła od 140 kW do 750 kW. Sześciu odbiorców dokonało zmiany mocy umownej, w tym cztery jednostki wniosowały o zmniejszenie mocy umownej, a dwie o jej zwiększenie.

Kierownik Biura Sprzedaży⁵ wyjaśnił, że zmiana mocy umownej przez odbiorcę powinna być poprzedzona przeprowadzeniem przez niego analizy wielkości poboru mocy maksymalnej w obiekcie. Dane te są udostępnione odbiorcy na fakturach za poszczególne okresy rozliczeniowe. Ponadto odbiorca powinien brać pod uwagę zmienność obciążeń posiadanych przez niego urządzeń, wynikającą z poszczególnych pór roku (oświetlenie, ogrzewanie, chłodzenie), plany rozwojowe.

(akta kontroli tom I str. 158, 203, 236, 317, 370, tom II str. 2, 88, 125, 169-170, 250, 264)

1.3. Rozliczenie opłat z tytułu realizacji świadczeń dystrybucyjnych obejmowało opłaty uzależnione od wartości mocy umownej (opłata stała, przejściowa) oraz od wartości zużycia energii czynnej (m.in. opłata jakościowa, sieciowa). Operator sieci dystrybucyjnej dokonywał również rozliczeń energii biernej pojemnościowej na podstawie iloczynu ceny jednostkowej oraz zużycia tej energii. Opłata za ponadumowny pobór energii biernej indukcyjnej była naliczana w przypadku przekroczenia wartości współczynnika mocy $\text{tg}\varphi_0$.

(akta kontroli tom I str. 63, 139, tom II str. 174)

Spółka w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia 2019 r. naliczała opłaty za usługi dystrybucji energii elektrycznej na podstawie *Taryfy dla energii elektrycznej TAURON Dystrybucja S.A.*⁶.

(akta kontroli tom I str. 76, 87, 123-124, 138-139)

W dwóch PPE odnotowano pobór energii biernej pojemnościowej, w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. naliczono z tego tytułu opłaty:

- w PPE ENID_[...] – 43,4 tys. zł, które stanowiły ok. 47% opłat z tytułu dystrybucji energii elektrycznej,

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 755 ze zm. Dalej: Prawo energetyczne.

⁵ W Departamencie Sprzedaży Usług Dystrybucyjnych TAURON Dystrybucja S.A.

⁶ Taryfa dla energii elektrycznej TAURON Dystrybucja S.A. na rok 2018 zatwierdzona Decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: Prezes URE) z 16 stycznia 2018 r. oraz Taryfa dla energii elektrycznej TAURON Dystrybucja S.A. na rok 2019 zatwierdzona Decyzją Prezesa URE z 22 marca 2019 r.

- w PPE ENID_[...] – 13,7 tys. zł, które stanowiły ok. 27% opłat z tytułu dystrybucji energii elektrycznej.
(akta kontroli tom I str. 161-193, 413-445, tom II str. 171, 180, 187-190, 201-202, 211-214, 229)

Kierownik Biura Sprzedaży wyjaśnił, że energia bierna pojemnościowa mierzona była u odbiorców zaliczanych do grup taryfowych N, A, B, C2 oraz – w zależności od rodzaju licznika energii elektrycznej – u niektórych odbiorców zaliczanych do grup taryfowych C1, G oraz O. Informacja dotycząca ilości energii biernej pojemnościowej wprowadzanej do sieci była pozyskiwana dla części odbiorców o mocy przyłączeniowej poniżej 40 kW, których układy pomiarowo-rozliczeniowe wyposażone są w liczniki energii elektrycznej posiadające funkcję pomiaru energii biernej indukcyjnej. Uwzględnienie wielkości strat energii, w tym z tytułu występowania energii biernej w sieci, odbywało się z wykorzystaniem oprogramowania BiSun, opracowanego przez Politechnikę Opolską. W związku z bezpośrednim wpływem energii biernej na straty w sieci elektroenergetycznej, informacje pozyskane z analiz pozwalają na określenie obszarów, w których niezbędne są zmiany rozpliwów energii lub zmiana parametrów technicznych sieci.
(akta kontroli tom II str. 242, 258)

Według Kierownika Biura Sprzedaży, zjawisko poboru energii biernej występuje obecnie u wszystkich odbiorców energii elektrycznej i związane jest z istotną zmianą konstrukcji urządzeń odbiorczych, w których dotychczasowe zasilacze transformatorowe o indukcyjnym charakterze zastępowane są zasilaczami impulsowymi o pojemnościowym charakterze poboru energii. Należą do nich m.in. komputery, UPS-y, serwery, sprzęt RTV, dźwigi osobowe, silniki, klimatyzatory, lodówki czy ładowarki do urządzeń, w tym do telefonów komórkowych. Zjawisko poboru energii biernej w największym stopniu dotyczy odbiorców przyłączonych do sieci niskiego napięcia (ponad 90% PPE), którzy przy braku elementów kompensujących pobór energii biernej indukcyjnej lub pojemnościowej mogli mieć znaczący wpływ na parametry dostarczanej energii elektrycznej dla wszystkich odbiorców zasilanych z danej stacji SN/nN i w konsekwencji udzielanie bonifikat ze strony Spółki. Istotnym zagrożeniem wynikającym ze wzrostu mocy biernej dla sieci elektroenergetycznej było lokalne podwyższenie napięcia, które mogło doprowadzić do uszkodzenia lub szybszego zużywania się urządzeń. Ponadto obecność energii biernej wpływała na zmniejszenie przepustowości sieci w zakresie dystrybucji mocy czynnej.

W celu ograniczenia strat związanych z poborem energii biernej, stosownie do zapisów art. 19 ust. 1 pkt 5 lit. a) ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej⁹, Spółka prowadziła stały monitoring wielkości różnicy bilansowej¹⁰, na którą składały się straty techniczne (przesyłu i transformacji) oraz straty handlowe (nielegalny pobór energii, błędy pomiarów). Spółka stosowała do analizy różnicy bilansowej system BiSun, który wykorzystywał dane gromadzone m.in. na potrzeby opracowania sprawozdań dla Agencji Rynku Energii S.A., tj. wielkości energii w sieciach dystrybucyjnych, sprzedane różnego rodzaju odbiorcom z sieci

⁷ Wyłączono z publikacji fragment wystąpienia pokontrolnego w zakresie numeru PPE. Wyłączenia dokonała Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1429) w związku z objęciem tego fragmentu tajemnicą przedsiębiorstwa przez i na rzecz TAURON Dystrybucja S.A.

⁸ Wyłączono z publikacji fragment wystąpienia pokontrolnego w zakresie numeru PPE. Wyłączenia dokonała Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1429) w związku z objęciem tego fragmentu tajemnicą przedsiębiorstwa przez i na rzecz TAURON Dystrybucja S.A.

⁹ Dz.U. z 2019 r. poz. 545 ze zm.

¹⁰ Różnica bilansowa stanowi różnicę sumy energii elektrycznej wprowadzonej do sieci z różnych źródeł i sumy energii oddanej wszystkim odbiorcom.

o różnych poziomach napięcia, wielkości energii przepływającej pomiędzy sieciami oraz informacje o elementach majątku sieciowego.

Kierownik Biura Sprzedaży wyjaśnił, że dzięki bieżącemu nadzorowaniu i wieloletnim działaniom Spółki w zakresie minimalizacji różnicy bilansowej jej wskaźnik zmalał w ostatnim dziesięcioleciu z 7,2% w 2009 r. do 4,2% w 2018 r.

(akta kontroli tom II str. 255-256, 259-261)

TAURON nie posiadał informacji o zainstalowanych u odbiorców układach do kompensacji mocy biernej. Urządzenia takie były instalowane przez klientów w ich instalacjach i nie wymagały zgłoszenia do operatora sieci dystrybucyjnej.

(akta kontroli tom I str. 3-4)

Z informacji pozyskanych w trakcie kontroli NIK od jednostek sektora finansów publicznych, których rozliczenia zostały objęte kontrolą, wynika, że cztery podmioty zainstalowały urządzenia umożliwiające kompensację mocy biernej pojemnościowej.

(akta kontroli tom II str. 170, 210, 215-216, 223, 226, 229, 230, 232, 236)

1.4. Jednostki sektora finansów publicznych, których rozliczenia opłat zostały objęte badaniem, nie zgłaszały Spółce problemów w zakresie rozliczania opłat o świadczenie usług dystrybucyjnych, związanych w szczególności z wysokością opłat ponoszonych za energię bierną oraz opłaty stałej za dystrybucję.

(akta kontroli tom II str. 240-241)

1.5. W badanej próbie w dwóch przypadkach wystąpiły przekroczenia mocy umownej o wartości 1,1 tys. zł i z tego tytułu naliczono opłatę zgodnie z pkt. 4.2.10 *Taryfy dla usług dystrybucji energii elektrycznej*.

(akta kontroli tom I str. 206, 212, 218, 227, 246, 290, 299, tom II str. 172, 178-179, 239)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w skontrolowanym zakresie.

OBSZAR

2. Obsługa odbiorcy energii elektrycznej

Opis stanu
faktycznego

2.1. Na stronie internetowej¹¹ Spółka umieściła m.in. informacje o świadczonych usługach dystrybucyjnych, a także wzory umów o świadczenie usług dystrybucji i *Taryfę dla energii elektrycznej TAURON Dystrybucja S.A.* (obowiązującą i archiwalną). Opublikowała dane sprzedawcy rezerwowego oraz sprzedawcy z urzędu. W okresie objętym kontrolą na terenie działania Spółki funkcję sprzedawcy rezerwowego i sprzedawcy z urzędu pełniły: na terenie Górnego Śląska Tauron Sprzedaż GZE Sp. z o.o., na pozostałym obszarze – Tauron Sprzedaż Sp. z o.o.

(akta kontroli tom I str. 94-98, 117, tom II str. 243-247)

2.2. Na stronie internetowej zamieszczono wzór *Wniosku o zmianę warunków umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej*, na podstawie którego odbiorca mógł zgłosić m.in. zmianę mocy umownej, grupy taryfowej, okresu rozliczeniowego.

W załączniku do umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej Spółka zapewniła odbiorcom możliwość zamawiania mocy w zróżnicowanych wielkościach na poszczególne okresy roku, nie krótsze niż miesięczne.

(akta kontroli tom I str. 94-98)

¹¹ www.tauron-dystrybucja.pl.

2.3. Program Zapewnienia Niedyskryminacyjnego Traktowania Użytkowników Systemu Dystrybucyjnego w TAURON Dystrybucja S.A.¹² zobowiązywał pracowników Spółki do traktowania wszystkich użytkowników systemu i potencjalnych użytkowników systemu na równych zasadach, w szczególności w ramach wykonywanych obowiązków polegających na oferowaniu i świadczeniu usług, przyjmowaniu i realizacji wniosków, skarg i reklamacji oraz udostępnianiu i udzielaniu informacji. Program obejmował m.in. obszary przyłączenia do sieci dystrybucyjnej, świadczenia usług dystrybucyjnych i zmiany sprzedawcy, realizacji skarg i reklamacji czy likwidacji zakłóceń i awarii.

W latach 2017-2018 nie zanotowano przypadków zachowań dyskryminacyjnych wobec użytkowników i potencjalnych użytkowników systemu oraz skarg dotyczących przestrzegania ww. Programu.

(akta kontroli tom I str. 8-19, 89-90)

W TAURON powołano pełnomocników do spraw kontaktów z jednostkami samorządu terytorialnego, którzy w ramach swoich obowiązków prowadzili bieżącą współpracę, organizowali spotkania, które były poświęcone rozpoznaniu potrzeb związanych z bezpieczeństwem i ciągłością dostaw energii elektrycznej oraz planów rozwojowych gmin związanych z budową nowych obiektów i stref gospodarczych.

(akta kontroli tom I str. 111, tom II str. 248-249)

2.4. Spółka podpisała Kodeks Dobrych Praktyk¹³ (dalej: Kodeks), w którym m.in. przedstawiono zadania realizowane przez operatora sieci dystrybucyjnej w procesie dostarczania energii elektrycznej od miejsca jej wytworzenia do miejsca odbioru przez klienta. W Kodeksie wskazano, że działalność dystrybucyjna obejmuje m.in. dostarczanie energii elektrycznej w sposób ciągły przy zachowaniu należytych parametrów jakościowych, przyłączenie do sieci, pozyskiwanie i udostępnienie danych pomiarowo-rozliczeniowych dla uprawnionych podmiotów, realizowanie zmiany sprzedawcy przy zapewnieniu równoprawnego traktowania wszystkim uczestnikom rynku energii.

(akta kontroli tom I str. 20-37)

2.5. Spółka na stronie internetowej zamieściła informacje dotyczące postępowania w przypadku reklamacji. W badanej próbie umów o świadczenie usług dystrybucji elektrycznej, jeden podmiot złożył reklamację, która dotyczyła przerwy w dostawie prądu do budynku. Spółka przeanalizowała powyższą reklamację i poinformowała terminowo o sposobie jej rozpatrzenia.

(akta kontroli tom I str. 20-37, 99, 159-160)

2.6. Spółka w 2013 r. udostępniła obiorcom instytucjonalnym bezpłatną aplikację eLicznik WO. W serwisie tym umożliwiono pozyskanie informacji m.in. o zużyciu energii czynnej, biernej indukcyjnej i pojemnościowej, a także wartości pobranej mocy. Użytkownikom serwisu, po zalogowaniu się, umożliwiono kontrolę zużycia energii elektrycznej w trybie dziennym, miesięcznym i rocznym.

(akta kontroli tom I str. 100-110)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w skontrolowanym zakresie.

¹² Program zatwierdzony decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 28 czerwca 2016 r.

¹³ Opracowany przez Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, rekomendowany do stosowania na zasadzie dobrowolnej deklaracji.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w skontrolowanych obszarach, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 25 października 2019 r.

Kontrolerzy
Małgorzata Dobrowolska
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis

Edyta Kolano
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis